

В. Г. Федоренко,

д. е. н., професор, завідувач кафедри теоретичної та прикладної економіки, ІПК ДСЗУ

О. М. Діденко,

к. е. н., доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки, ІПК ДСЗУ

Ю. Б. Пінчук,

к. е. н., доцент, Кременчуцький національний університет

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНИХ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДУКТИВНОЇ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ

У статті на підставі системного підходу проаналізовано систему економічних механізмів державного регулювання ринку праці в сучасних умовах. На основі проведеного аналізу запропоновано шляхи вдосконалення економічних механізмів державного регулювання ринку праці в Україні.

Ключові слова: державне регулювання, економічна політика, ринок праці, відкритий ринок праці, продуктивна зайнятість, безробітні, економічні механізми, економічні інструменти, бюджетно-податкові інструменти, грошово-кредитні інструменти, сукупний попит, сукупна пропозиція, трудові ресурси, робоча сила, робоче місце, наймані працівники, роботодавці, економічне активне населення, заробітна плата, вартість робочої сили, податки, податкова система, кредит.

ВСТУП

Становлення ринкової економіки, її соціальна орієнтація ставить на перший план вимоги раціональної зайнятості населення в будь-якій сфері, галузі, регіоні країни, що регулюються через ринок праці — специфічний механізм підтримки збалансованості між попитом і пропозицією робочої сили.

Ринок праці є досить складною і динамічною системою, яка об'єднує матеріальні та людські ресурси, регулює попит і пропозицію суспільно корисної праці. Особливість даної системи полягає в тому, що вона охоплює не тільки сферу обігу товару "робоча сила", а й сферу виробництва, забезпечує узгодження ціни та умов праці між роботодавцями і найманими працівниками. Важливо розуміти, які процеси функціонують в сфері ринку праці, яким чином вони змінюються і як залежить один від одного. Потреба вирішення цієї проблеми зумовила актуальність даного дослідження.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Ринкова трансформація економіки України, перехід до інноваційно-інвестиційної моделі розвитку визначає особливості механізму державного регулювання сучасного ринку праці.

Серед державних засобів регулювання ринку праці, спрямованих на досягнення продуктивної зайнятості населення, особливу роль відіграє система економічних механізмів, яка ґрунтується на використанні сукупності економічних інструментів (важелів). Основними з них є бюджетно-податкові та грошово-кредитні інструменти, які активно впливають на складові сукупного попиту і сукупної пропозиції, прогресивні структурні зрушення у зайнятості трудових ресурсів. Дослідження показують, що досягнення збалансованості між попитом і пропозицією робочої сили, продуктивної зайнятості населення не можливе без системи економічних механізмів державного регулювання сучасного ринку праці.

За допомогою економічних механізмів державного регулювання ринку праці досягається максимально можлива для конкретного етапу розвитку національної економіки відповідність кількісного і якісного складу робочих місць пропозиції робочої сили.

Проте, слід зазначити, що в сучасній економічній літературі існує багато визначень поняття "державне регулювання". У багатьох працях "державне регулювання" ототожнюється з "державною економічною політикою". Ми розділяємо підхід, відповідно до якого економічна політика є тією засадничою основою, на якій базується державне регулювання економіки. Взагалі, державне регулювання — це є сукупність форм і методів цілеспрямованого впливу на економічні процеси на макро- і мікрорівні, створення й удосконалення соціально-економічного розвитку відповідно до умов, які постійно змінюються в ринковій системі господарювання. Реалізація механізму державного регулювання сучасного ринку праці, зайнятості передбачає тісну взаємодію, координацію зусиль на всіх рівнях державного управління і місцевого самоврядування.

Діяльність органів влади полягає у перерозподілі робочої сили, створенні створенні ефективної інформаційно-пошукової системи, умов для створення нових робочих місць, а також істотного підвищення мобільності робочої сили шляхом належної професійно освітньої її підготовки відповідно до вимог ринкової економіки.

Теоретичні засади формування і функціонування системи економічних механізмів державного регулювання ринку праці, зайнятості були закладені англійським економістом Дж.М. Кейнсом [6]. Центральне місце в теорії кейнсіанства займає ідея того, що ринкова система саморегулювання неспроможна забезпечити стабільність економічного зростання та вирішення цілого ряду соціальних проблем, особливо у сфері зайнятості населення і регулювання національного ринку праці. Для встановлення стійкої рівноваги між сукупним попитом і сукупною про-

позицією робочої сили необхідне державне регулювання на макроекономічному рівні.

У сучасній економічній літературі проблемам функціонування та державного регулювання національного ринку праці, зайнятості трудових ресурсів приділяється значна увага. Дослідження у цій галузі присвячені з'ясуванню понятійного апарату зайнятості, трудових ресурсів, ринку праці, аналізу основних концепцій ефективності функціонування ринку праці, проблемам зайнятості трудових ресурсів та іншим питанням. Значний внесок у розробку цих актуальних проблем внесли такі вітчизняні вчені-економісти, як Д.П. Богиня, О.А. Богуцький, І.К. Бондарь, В.П. Бабич, З.П. Бараник, І.Ф. Гнібіденко, О. Дяків, С.Н. Злупко, А.П. Колод, Е.М. Лібанова, І.І. Лукінов, Ю.М. Маршавін та інші, які досліджували окремі складові стратегії регулювання ринку праці, зайнятості населення України. Однак проблеми формування та удосконалення системи економічних механізмів державного регулювання ринку праці, розкриття їх змісту, взаємозв'язку, питання прогнозу перспективного рівня забезпеченості трудовими ресурсами окремих галузей, регіонів, міст, районів відповідно до реалій ринкових відносин, які найбільш повно відповідали б сучасному етапу розвитку національної економіки, ще не розглядалися досить повно. Потреба вирішення проблеми ефективності економічних механізмів державного регулювання сучасного ринку праці, зайнятості населення країни зумовила актуальність теми дослідження.

Слід зазначити, що в умовах ринкової економіки необхідні нові підходи у частині кількісної характеристики праці, оскільки на зміну ідеології загальної зайнятості всього працездатного населення приходить нова концепція, яка проголошує принцип добровільної праці, відповідно до якого зайнятість населення ґрунтується винятково на їх вільному волевиявленні. Тут мається на увазі не тільки вільний вибір форми і виду зайнятості, але і її рівень, тобто часовий режим зайнятості і трудової діяльності. Разом з тим, сучасний ринок трудових ресурсів особливо актуалізував проблему у частині якісної характеристики трудового потенціалу (за статтю, віком, освітою, спеціальністю, професійним рівнем). При цьому ми згодні з думкою тих вчених-економістів, які вважають, що якісну частину людського капіталу доцільно сприймати через призму двох складових: "економічно активне населення" і "зайняте", що відповідатиме і реаліям ринкових відносин, і вимогам за загальноприйнятими Міжнародною організацією праці критеріями [1, с. 28—29].

Загалом можна сказати, що державне регулювання сучасного національного ринку праці, що ведеться із застосуванням економічних механізмів, базується на значному теоретичному доробку світової економічної теорії і реалізується на практиці в цілому ряді моделей, які інтегрували принципи кейнсіанізму та неоконсерватизму, з урахуванням специфіки кожної з них.

Аналіз світового досвіду показує, що у застосуванні системи економічних механізмів державного регулювання ринку праці не існує світових стандартів, а сліпе копіювання чужого досвіду може завдати тільки шкоди.

Автори розділяють підхід, відповідно до якого модель українського ринку праці повинна виходити з багатоваріантності форм і методів регулювання регіональних ситуацій у сфері зайнятості робочої сили з врахуванням специфічності інтересів окремих регіонів країни, особливостей функціонування регіонального ринку праці, розвитку регіональної ринкової інфраструктури і муніципального сектора економіки. Регулювання ринку праці на регіональному рівні сприяє здійсненню політики макроекономічної стабілізації в регіоні, ефективному розподілу регіональних доходів [11, с. 226]. Тому важливе наукове й прикладне значення має розробка питань змісту, взаємозв'язку, удосконалення системи економічних механізмів державного регулювання ринку праці, продуктивної зайнятості трудових ресурсів не лише у загальному вигляді для усього національного ринку праці чи усього країни, а й для складових сегментів, сфер, галузей, регіонів, міст, які відповідали б сучасному етапу розвитку вітчизняної економіки.

Суть державного регулювання ринку праці на регіональному рівні полягає у цілеспрямованому впливі на чинники, які формують попит і пропозицію робочої сили на регіональних ринках праці. Здійснення цієї проблеми пер-

дбає, перш за все, структурну реорганізацію економіки, створення механізмів активізації малого підприємства, підвищення інвестиційної активності з врахуванням потенціальних можливостей виробничої і соціальної інфраструктури конкретного регіону, району.

Одним з головних завдань державного регулювання ринку праці є зменшення кількості безробітних. Виникаючи з різних причин, безробіття негативно впливає на соціально-економічний розвиток країни. Державне регулювання ринку праці за допомогою економічних механізмів передусім має бути спрямоване на усунення тих причин, які викликають безробіття, пов'язане зі спадом виробництва товарів і послуг та відсутністю інформації про розвиток процесів відносно пропозиції та попиту на робочу силу. Проблеми регулювання безробіття пов'язані передусім з показником рівня безробіття. Аналіз статистичних даних показує, що рівень безробіття в країнах з розвинутою економікою не має сталої тенденції до зниження. Проте в Україні за період з 2000 до 2008 року рівень офіційно зареєстрованого безробіття зменшився на 5,2%, що є позитивним явищем в розвитку вітчизняного ринку праці, національної економіки. [13, с. 363].

Система економічних механізмів державного впливу на ринок праці, сукупний попит і сукупну пропозицію в загальному вигляді включає сукупність економічних інструментів. Серед них важливе місце посідають державні асигнування і дотації за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, а також державних позабюджетних фондів. За допомогою бюджетних асигнувань держава надійно забезпечує діяльність всіх суб'єктів господарювання. Для визначення впливу бюджетних асигнувань і дотацій на ринок праці, зайнятість населення проводиться аналіз дохідної і видаткової частин консолідованого бюджету держави. Перше місце у витратах державного бюджету посідають соціальні статті: соціальні допомоги, освіта, охорона здоров'я. У цьому виявляється головна мета державного регулювання ринкової економіки, ринку праці. Змінюючи структуру витрат бюджету, держава може регулювати фінансування обсягів інвестицій в галузі економіки, їх вплив на національний, галузевий і регіональний ринок праці, зайнятість населення.

За характером витрат і впливу на ринок праці, забезпечення зайнятості інвестиції поділяються на два рівні. На першому рівні інвестиції як частка загальних витрат на створення засобів праці безпосередньо і відразу впливають на формування сукупного попиту та зайнятості трудових ресурсів на підприємствах і в галузях, що виробляють засоби праці. На другому рівні інвестиції впливають на створення нових та модернізацію діючих робочих місць за допомогою засобів праці, створених під впливом інвестицій на першому рівні і тим самим визначають попит на робочу силу в перспективі певного кількісного і якісного складу.

Держава повинна намагатися, щоб у ході інвестиційної діяльності закладалися основи для формування сучасних робочих місць шостою технічного укладу, здатних забезпечити вихід національної економіки на траєкторію сталої динамічного розвитку на базі сучасних індустріальних технологій. Зараз для України з'являється шанс здійснити швидку модернізацію відсталих галузей, оскільки розвинені країни Заходу скоріш за все на тривалий період залишаться у перехідному стані через те, що їх господарські системи обтяжені ярмом очікування віддачі від колишніх вкладень у п'ятий уклад.

Важливим інструментом в системі економічних механізмів державного регулювання ринку праці, зайнятості є сукупний попит. Відповідно до кейнсіанської теорії, рівень ринку праці, обсяг зайнятості трудових ресурсів визначається передусім рівнем сукупного попиту.

Суть сукупного попиту полягає в тому, що його обсяг визначається загальним обсягом товарів (послуг) або реальним обсягом виробництва, який бажають і в змозі придбати покупці (споживачі) за певною ціною. За інших рівних умов підвищення загального рівня цін на товари (послуги) призводить до скорочення сукупного попиту. І навпаки, чим нижче загальний рівень цін, тим більший обсяг сукупного попиту. Отже, між загальним рівнем цін на товари (послуги) та сукупним попитом існує обернений зв'язок. При підвищенні сукупного попиту, товаровиробники повинні збільшувати обсяги виробництва, а отже, втягувати

у робочий процес додаткові ресурси, у тому числі робочу силу. Рівень сукупного попиту залежить від розміру загальних витрат, інвестиційної активності та обсягу інвестицій, рівня ставки відсотка і ставки податків, імпортного мита.

Таким чином, держава за допомогою економічних важелів повинна впливати на обсяги сукупного попиту. Суть цього впливу полягає в тому, щоб обмежувати зростання попиту на додаткові ресурси, у тому числі робочу силу, у разі піднесення національної економіки, і тим самим стримувати зростання цін і, навпаки, сприяти його зростанню на стадії економічного спаду.

У системі економічних механізмів державного регулювання ринку праці, зайнятості населення однією з найважливіших складових є заробітна плата. Вона відображає виробничі відносини між роботодавцем і найманим працівником з приводу розподілу новоствореної вартості. В умовах ринкових відносин заробітна плата — це елемент ринку праці, що складається в результаті взаємодії попиту на працю певної якості та її пропозиції і виражає ринкову вартість використання найманої робочої сили. Тому дуже важливо, щоб не втрачалась безпосередня залежність попиту та пропозиції на робочу силу від динаміки номінальної заробітної плати.

Для найманого працівника заробітна плата — це елемент в структурі витрат виробництва і водночас головний чинник забезпечення матеріальної заінтересованості у досягненні високих кінцевих результатів праці.

Винятково важлива роль зарплати в системі державних механізмів регулювання ринку праці зумовлена тим, що вона має одночасно та рівноцінно виконувати декілька функцій: відтворювальну, стимулюючу, регулюючу та соціальну. Слід зазначити, що у нинішніх умовах заробітна плата в Україні повною мірою не виконує жодна із зазначених функцій. Упродовж багатьох років вона у вітчизняній економіці підтримується на соціально низькому рівні. Штучне стримування заробітної плати призвело до того, що нині витрати на заробітну плату в Україні в розрахунку на одиницю валового національного продукту майже вдвічі нижчі, ніж у країнах з розвинутою економікою. Разом із тим, трудомісткість виготовлення продукції у вітчизняній економіці перевищує досягнуту в зазначених країнах нерідко в 3—4 рази. Утримання на низькому рівні частки оплати праці у валовому внутрішньому продукті і відповідно середньої заробітної плати сприяє збереженню прихованого безробіття та нерегламентованої зайнятості. Низька заробітна плата особливо загострює проблему відтоку кваліфікованої робочої сили за кордон. Так, за експертними даними, з України за її межі виїхало близько трьох мільйонів працівників [12, с. 7]. Проте є підстави вважати, що сьогодні ця цифра набагато більша. Тим часом така ситуація, як відтік кваліфікованих працівників за кордон, позначається на дисбалансі між попитом і пропозицією на кваліфіковану робочу силу на вітчизняному ринку праці, а відтак, знижує розвиток національної економіки, негативно впливає на демографічну ситуацію в країні. Тому в нинішніх умовах державна стратегія щодо розвитку ринку праці, забезпечення продуктивної зайнятості населення має базуватися на заходах забезпечення прав людини на гідну працю з пристойною заробітною платою та можливістю професійного зростання. На жаль, у багатьох галузях вітчизняної економіки вона залишається дотепер невисокою.

Недоліком варто також вважати і ту обставину, що низький рівень заробітної плати не сприяє зацікавленості працівників у досягненні високих кінцевих результатів праці, зменшує мотивацію до праці. Ці негативні явища поглиблює проблема зрівнялівки при розподілі фінансових ресурсів, які спрямовуються на виплату грошової винагороди. На наше переконання, існуючий нині принцип зрівнялівки при розподілі премій в державних установах країни є недоцільним, оскільки за своєю суттю не здатен стимулювати працівників до підвищення продуктивності праці. В сучасних умовах доцільним було б у системі соціального захисту запровадження нових альтернативних методів розподілу фінансових ресурсів з метою формування нового механізму мотивації працівників державних установ, що надають для населення соціальні послуги. Розмір грошової винагороди має залежати лише від кількості і якості прикладеної праці кожного працівника, тоді вона матиме

стимулюючий вплив. Отже, наявні негативні тенденції в системі організації заробітної плати на підприємствах та установах України зумовлюють необхідність її реформування на засадах найважливіших принципів розвинутої системи ринкових відносин. В моделі соціалізації ринку праці та сфери зайнятості населення реформа оплати праці має бути здійснена на основі визначення реальної вартості робочої сили. Здійснення реформи заробітної плати на основі цих принципів має не лише забезпечити належний рівень життя, але й стимулювати населення до активної поведінки на ринку праці, до ефективної трудової діяльності.

При цьому слід зазначити, що величина допомоги з безробіття повинна передбачати рівень фізіологічного мінімуму споживання на безробітного та членів сім'ї, що перебувають на його утриманні, а також враховувати особливості змін ціни робочої сили на регіональному ринку праці та регіональний рівень цін на споживчі товари, що входять до фізіологічного мінімуму, та регіональні особливості ринку праці.

Таким чином, можна дійти до висновку, що зволікання з проведенням реформи оплати праці в Україні на засадах принципів розвинутих ринкових відносин несе в собі потенційну можливість соціальної нестабільності й конфліктів, гальмування розвитку національного ринку праці, всієї економічної системи. В регулюванні оплати праці має відбутися кардинальна зміна державної політики, спрямованої на подолаття наявних негативних тенденцій та забезпечення ефективного розвитку вітчизняного ринку праці, збалансованого розвитку сфери зайнятості.

У системі економічних механізмів державного регулювання ринку праці, спрямованих на досягнення продуктивної зайнятості населення, особливо важливу роль відіграють податки і пільги з оподаткування. Ці фіскальні важелі суттєво впливають на сукупний попит, сукупну пропозицію та рівень зайнятості трудових ресурсів. Їх регулювальний вплив на ринок праці полягає в тому, що, з одного боку, оподаткування прибутку суб'єктів підприємницької діяльності потенційно зменшує виробниче споживання засобів виробництва та робочої сили. Податки на заробітну плату найманих працівників скорочують потенційні можливості особистого споживання та вирівнюють доходи. З другого боку, застосовуючи гнучку і всеохоплювальну систему податків, держава може впливати на розширення виробничого та особистого попиту і споживання, а також регулювати темпи економічного зростання. За допомогою податкової системи держава може регулювати територіальне розміщення виробничих сил, а звідси і територіальні ринки праці, рівень зайнятості трудових ресурсів, надаючи податкові пільги галузям і підприємствам, які освоюють віддалені або економічно відсталі регіони країни.

Проте, слід зазначити, що наявна податкова система в Україні недосконала. Вона залишається надзвичайно складною і нестабільною. Щорічно збільшується податковий тиск на суб'єктів господарювання. Високе оподаткування їх доходів суттєво обмежує підприємницьку діяльність та самозайнятість населення.

Аналіз показує, що недосконалість наявної вітчизняної податкової системи веде до зменшення обсягу національного виробництва, зниження підприємницької активності, скорочення фінансових можливостей підприємців, як покупців виробничих ресурсів, у тому числі робочої сили, потенційно зменшує виробниче та особисте споживання, а звідси — знижується рівень зайнятості. Тому на даному етапі стоїть важливе завдання — докорінне реформування податкової системи в цілому, що забезпечить прогресивні структурні зрушення у зайнятості людських ресурсів країни, більш ефективне їх використання. Для забезпечення державної підтримки інноваційного розвитку виробництва у межах конкретного інвестиційного проекту доцільно застосувати регресивне оподаткування підприємств: у разі зростання обсягу прибутку, одержаного в результаті техніко-технологічного оновлення, знижувати податкові ставки на цю частину прибутку.

Ефективним економічним механізмом державного регулювання ринку праці, зайнятості є кредитно-грошові інструменти. Вони є стержнем усієї ринкової системи господарювання. За своєю суттю кредитно-грошові інструменти є грошовим виразом, грошовою формою трудових

відносин, важливим результатом і необхідним джерелом функціонування і розвитку ринку праці, усієї ринкової системи. З одного боку, кредит збільшує фінансові можливості підприємницьких структур як покупців засобів виробництва й особливого товару — робочої сили, прискорює створення нових робочих місць. З другого боку, застосовуючи оптимальні відсотки, пільгові кредити держава може активно впливати на технічне оновлення виробничих потужностей, їх ефективне використання, а також підтримувати збалансованість між попитом та пропозицією робочої сили, прогресивні структурні зрушення у зайнятості трудових ресурсів.

При цьому слід зазначити, що недосконалість процесу формування й використання кредитних ресурсів негативно впливає на стан вітчизняного ринку праці, зайнятості трудових ресурсів, суттєво обмежує фінансові можливості підприємців як товаровиробників. Тому необхідно створити передумови для органічного поєднання кредитно-грошових відносин з соціально-трудовами відносинами у сфері зайнятості, перетворити кредитний механізм на потужний та ефективний регулятор функціонування вітчизняного ринку праці, зайнятості населення. Банківський відсоток за позичками, наданими підприємницьким структурам, має відігравати активну стимулюючу роль в розвитку ринку праці, яка пов'язана з процесами авансування зайнятих коштів і розподілу доданої вартості, створеної за їх допомогою.

Усі вищезазначені економічні інструменти тісно взаємопов'язані між собою, складають єдину систему економічних механізмів державного регулювання ринку праці як національному, так і на галузевому і регіональному рівнях.

Таким чином, вдосконалення системи економічних механізмів державного регулювання ринку праці, забезпечення продуктивної і ефективної зайнятості як необхідної передумови досягнення високого рівня життя повинні полягати в наступному:

- у розробці науково-практичної концепції системи економічних механізмів державного регулювання ринку праці в сучасних умовах як на національному, так і на регіональному рівнях. Ця концепція повинна враховувати нові ідеї та підходи, напрями реформування соціально-економічних відносин і нинішнього ринку трудових ресурсів і робочих місць, динамічні процеси формування попиту і пропозиції робочої сили;

- визначення державних пріоритетів інноваційно-інвестиційного розвитку як вітчизняної економіки в цілому, так і окремих регіонів, щоб у ході інвестиційної діяльності закладалися основи для формування сучасних високотехнологічних робочих місць, попиту на кваліфікованих працівників. Все це створюється під впливом грошово-кредитної та бюджетно-фіскальної політики;

- розробці і впровадженні системи економічних механізмів для зацікавлення приватного інвестора у вкладенні коштів у розвиток виробництва, соціальної сфери, що сприятиме створенню ефективних робочих місць, забезпеченню продуктивної зайнятості;

- здійсненні системи державних дотацій і дієвих субсидій підприємцям на створення нових робочих місць та працевлаштування безробітних, передусім із соціально вразливих верств населення;

- здійсненні сприятливої податкової й митної політики держави у сфері підприємницької діяльності, перегляді ставок і відрахувань з доходів підприємницьких структур, запровадження системи оподаткування прибутку, яка стимулювала б забезпечення ефективної зайнятості робочої сили, доцільності застосування регресивного оподаткування; у разі зростання обсягу прибутку, одержаного в результаті техніко-технологічного оновлення, знижувати податкові ставки на цю частину прибутку. Поступове зниження податкового тиску сприятиме створенню сучасних робочих місць, забезпеченню продуктивної зайнятості трудових ресурсів;

- посилення впливу системи грошово-кредитних механізмів на державну підтримку реального секторі економіки, інноваційного розвитку виробництва, підприємницької діяльності, здатних забезпечити створення ефективних робочих місць, продуктивну зайнятості населення;

- розробці і запровадженні механізму пільгового кредитування створення нових робочих місць на визна-

чений термін та відповідно до кількості створення робочих місць;

- впровадженні системи пільгового кредитування молодіжного підприємства, особливо в сільській місцевості, для придбання товарів тривалого користування і будівництва житла, формування здорового способу життя;

- приведенні заробітної плати у відповідність з дійсною вартістю робочої сили за рахунок застосування більш гнучких форм оплати праці, що адекватно реагують на ринкову кон'юнктуру, зменшення частки фіксованої оплати праці і відповідного збільшення винагороди за результатами економічної діяльності, розширення участі працівників у розподілі прибутку;

- впровадженні механізму підвищення рівня заробітної плати через використання джерел, пов'язаних із реструктуризацією собівартості продукції та цін і збільшенням у них частки заробітної плати, інших видів доходів працівників на основі зменшення податкового навантаження на фонди оплати праці;

- забезпеченні дієвого впливу системи економічних механізмів на професійно-освітню підготовку робочої сили, спираючись на результати прогнозу потреби вітчизняної економіки в трудових ресурсах за професіями та перепідготовку зайнятих робітників і безробітних з врахуванням як поточних, так і перспективних потреб ринку праці, вітчизняної економіки.

ВИСНОВКИ

Вдосконалення системи економічних механізмів державного регулювання ринку праці має бути спрямоване на забезпечення його ефективного функціонування та розвитку, збалансованості між попитом і пропозицією робочої сили, зростання рівня продуктивної зайнятості трудових ресурсів, оптимального поєднання росту ефективності праці і розширення попиту на робочу силу. Це стане вагомим чинником подальшого соціально-економічного зростання.

У ході реалізації засад економічних механізмів державного регулювання ринку праці як на національному, так і на регіональному рівнях усі вищезазначені економічні інструменти повинні застосовуватися в єдності та взаємозв'язку.

Література:

1. Теоретичні та прикладні засади інвестиційно-інноваційного розвитку економіки та ринку праці в Україні: монографія / За заг. ред. В.Г. Федоренка. — К.: ІПК ДСЗУ, 2007. — 317 с.
2. Бараник З.П. Основні напрями ефективного функціонування ринку праці в контексті інтеграції України до ЄС // Бюлетень ІПК ДСЗУ. — 2006. — № 2. — С. 10—13.
3. Бараник З.П. Статистика ринку праці: Навч. Посіб. — К.: КНЕУ, 2005. — 167 с.
4. Богиня Д.П., Куліков Г.Т., Шамота В.М. та інші. Соціально-економічний механізм регулювання ринку праці та заробітної плати. — Київ: Інст. економ. НАНУ, 2001. — 300 с.
5. Дяків О. Формування механізмів регулювання зайнятості // Україна: аспекти праці. — 1998. — № 5. — С. 20—23.
6. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости процента и денег. — М., Гелеос АРМ, 1999. — 352 с.
7. Козарь Т.П. Сучасні проблеми державного регулювання ринку праці на регіональному рівні в Україні // Економіка та держава. — 2006. — № 10. — С. 78—80.
8. Лібанова Е. Ринок праці та соціальний захист: навч. посіб. із соц. політики / Е. Лібанова, О.Палій. — К.: Вид-во Соломий Павличко "Основи", 2004. — 491 с.
9. Маршавин Ю.М. Теоретико-методологічні основи регулювання ринку праці // Економіка та держава. — 2004. — № 7. — С. 6—14.
10. Петюх В.М. Ринок праці. — К.: КНЕУ, 2000. — 128 с.
11. Ткач А.А. Інституціональні основи ринкової інфраструктури: монографія / НАН України. Об'єднаний інститут економіки. — К., 2005. — 295 с.
12. Урядовий кур'єр. — 2008. — 14 травня. — С. 7.
13. Статистичний щорічник України за 2009 рік / Держ. ком. статистики України; ред. О.Г. Осауленка. — К.: Інформативно-аналітичне агентство, 2010. — 567 с.

Стаття надійшла до редакції 18.11.2011 р.